

2.

ACC. N:R M. 16627:1-15.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Per Peterson ö. Christen Rönndahl*
 Härad: _____ Berättare: *Johan Persson, Västurl. get. 396*
 Socken: *Eslov* Berättarens yrke: *skofabr. arbetare*
 Uppteckningsår: *1965-1966* Född år *1898* i *Eslov*

Stadsstraditioner. s. 1-15

LUF 1966
a-o

Skriv endast på denna sida.

M. 16627.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

Ifylles av uppgiftslämnaren

Berättarens namn: Johan Persson
" födelseår: 1898
" födelseort: Eslöv
" yrke: . Skoarbetare.

Makes/makas namn: Selma Persson
" födelseår: 1898
" uppväxtort: S. Munkarp.
" yrke: Hemsömerska

Faders namn: Johannes Persson
" födelseår: 18
" uppväxtort: Kastberga gård
" yrke i staden: långtäckare
" yrke före ev. in-
flyttning till staden: Jordbruksarbetare

Moders namn: Kerstin Persson
" födelseår: _____
" uppväxtort: Nöbbelöv
" yrke i staden: _____
" yrke före ev. in-
flyttning till staden: _____

Farföräldrars yrke: Stalldräng
Morföräldrars yrke: Lantbrukare
Antal syskon: 7st.

16627:1.

ACC. N:R M. 126A

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Perssons fader var taktäckare. Hans arbetsplatser var bl.a herrgårdar (Kastberga Viderup, Örtofta, Trollenäs). Han berättade mest om olika arbetssätt. Arbetet började kl 46.00 och slutade kl. 17.00. Arbetsdagen var längre under sommar - månaderna. Arbetet pågick mest under sommaren, som bestod av halm och spåntäckning. Han fick ~~sj~~ själv hålla sig med arbetsredskap. Lönen var 1 öre alnen och räckte relativt bra för familjens behov. Naturaförmåner hade han något litet. Han hade personlig kontakt med sina arbetsgivare, och tyckte bra om dem. Arbetsfester förekom ibland och anordnades av arbetsgivaren. Alla arbetarna var inbjudna. Festerna började med mat och d'fyck, därefter var det dans på logen. På grund av hans tillfälliga arbeten på varje arbetsplats visade arbetsgivarna ej något intresse. Några gåvor förekom ej. Arbetskamraterna träffades ofta genom att besöka varandra. Han var med ifabriksarbetarnas fackförening när han tillfälligt arbetade vid en saftstation under vintern. Han hade ej något arbete på fritiden. Johan Perssons moder hade inte något arbete utom hemmet. Barnhem anlätades inte. Modern ville arbeta min inget arbete fanns. Johan Persson och hans syskon började förvärvsarbetet efter folkskolans slut, alltså vid 13 års ~~år~~ ålder. Han började vid en skofabrik och fick arbetet genom personligt besök. Arbetet började kl.7.00 och slutade kl. 18.00. Betalningen var i början 3,33 kr/veckan senare 4,44 kr/veckan och vid 18 års ålder 19,98 kr/vecan. Betalade hem 2.00 kr i veckan i början ökades sedan succesivt. Allt arbete ansågs passa alla. Persson hade ingen regelbunden återkommande syssla i Hemmet.

16627:2.
ACC. N:R M. 126 b

Johan Persson bodde under sin uppväxttid i Eslöv nr.5. Huset var ett trähus och hade byggts med hjälp av råsten. Taket var täckt av papp. Huset var för kort tid affär. Nio personer bodde i huset. Det byggdes år 1884. Taket täcktes när familjen flyttade dit. Eftersom de själva ägde huset, betalades ingen hyra. Huset bestod av tre rum, som benämndes:"stugan", "kammaren" och "lilla"."Stugan"och "lilla" användes som sovrum, kammaren användes som finrum. De flesta arbetena såsom slakt, vävning mindre snickerier gjordes i stora rummet. Barnen fick ej vistas i finrummet.Föräldrarna och de minsta barnen sov i det stora rummet, övriga i lilla rummet. Gästerna togs emot i stora rummet. J. Perssons föräldrar hade inte något kök, förrän fadern fyllde femtio år. Arbetet utfördes av en släkting som var murare. Alla möbler var av enkelt utförande. Det fanns bl.a. en pinnsoffa, ett runt bord av fur. Finsoffan var klädd med grönt tyg. Möblerna köptes vid giftermålet. På väggarna fanns förstoringar av Johan Perssons farfar och farmor. En del tavlor och en spegel. På golven fanns det hemvävda mattor. Man sandade ej på golven, men J. Perssons fader hade bott i ett hus som hade jordgolv, där sandade man vid julen. Möbleringen skilde sig inte från andra hem. Inga möbler ansågs för fina i hemmet, ej heller gammalmodiga eller enkla. Som sängkläder användes fjäderdynor och madrasser stoppade med halm. Bostaden uppvärmdes med bostadens enda spis, köksspisen. Köksspisen var svart och fyrkantig och stod på fyra ben. Belysningen bestod av fotogenlampor men under kris-tider (första världskriget) av karbidlampor. ~~ZÖKZ~~ Inga regler beträffande belysningen.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

16627:3.

ACC. N:R M. 126 c

Den dagliga kosten bestod av sill eller fläsk och potatis. Ärtor med fläsk hade man regelbundet på torsdagar, på onsdagar hade man soppa. Mjölk drack man varje dag. Kaffe två gånger om dagen. Hästkött förekom, men det fanns motvilja för köttet i andra hem. Salt sill och vanlig sill var de enda fisksorter man åt, andra sorter var för dyra. Man brukade äta grönsaker och då främst morötter och kål. Tomater förekom aldrig. Johan Persson såg morötter första gången 1918. Till julen inköptes sydfrukter i en affär. Färdiglagad mat fick man från ett centralt kök under kristiden 1916 - 17. Modern bakade fint och grovt bröd hemma. Det fanns en bakugn. Öl och dricka bryggdes ej hemma. Slakt förekom en gång om året, vid jul. Höns och kaniner fanns i ett uthus, modern skötte djuren. De användes för familjens eget bruk. I en del av trädgården odlades potatis och säd. Man kokte mest maten. Bland husgeråden fanns det stekgryta, stekjärn, kokgryta och köttkvarn. Man rostade och malde kaffet hemma. Vid slaktning av grisen, saltade man ner det mesta. Det nersaltade köttet förvarades i en "spiskammare". Familjen köpte en del rotfrukter som man förvarade i en "stuka". Familjen svalt ej under normala tider. Under krigsåren var det mycket besvärligt med maten. Man drack kaffe på morgonen, middag klockan tolv och kvällsmat klockan sex. Alla familjemedlemmarna åt samtidigt. Fadern hade ibland matsäck vid arbetet, matsäcken bestod av smörgåsar och drickablandning. Måltiden åt man i stora rummet vardag som söndag. Man satt i särskild ordning, fadern vid bordsändan. Inga möbler flyttades in vid måltiderna. Ingen behövde stå och äta. Barnen fick ej prata under måltiderna. Duk användes bara vid helgerna annars ingenting. Vaxduk kom i bruk omkring 1910. Tallrikar förvarades i "spiskammaren". Det fanns en kaffeservis som förvarades i kammaren (Det fina rummet). Det var en bröllopspresent. Någon gång förekom bjudningar i hemmet. Då dukade man med mer omsorg. Det serverades färskt fläsk med potatis. Vid kaffebjudningar, som förekom bjöds det på hembakt vetebröd. Öl, sprit och vin förekom ej i hemmet i vardagslag. Vid fester använde man brännvin och vid mycket högtidliga tillfällen konjak.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16627:4.
126 d

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Till vardags hade fadern mollskinnsbyxor. Pojkarna hade sjömanskostym. Kläderna köptes sällan i affär. Begagnade kläder köptes aldrig. Kläderna syddes av sömerska som kom en gång om året. Farmor brukade ändra på kläderna. Kjolar och byxor förfärdigades hemma. Symaskin fanns. Klädgåvor förekom inte. Till vardagslag hade familjen tofflor. På sommaren gick barnen barfota. På vintern hade man tofflor. Tofflorna köpte man hos toffelmakaren. Skomakaren sulade familjens skor. Barnen hade s.k. skolmössa. Fadern hade alltid hatt. Man brukade kubb till söndag och helger. Modern hade schalet upp till 45-års ålder. Som yrkesdräkt hade man en s.k. skyddsblus.

Männen och kvinnorna var ungefär lika klädda. Det fanns inga plagg som var särskilt utmärkande för någon. Inga klädespersedlar ansågs opassande. Välbeställda borgare hade konfektionsvaror. De tanter som gick i kyrkan klädde sig alltid i svart. Det fanns inget särskilt ungdomsmode förrän de s.k. svingpjattarna kom.

16627:5.

ACC. N:R M. 126 e

Johan Persson kallade sina föräldrar för mor och far. Detsamma när han talade om dem med sina kamrater. När a bekanta tilltalades med bara förnamnet. Släktingar tilltalades med moster, faster, morbror eller farbror. Föräldrarna tilltalade varandra med förmannen. Ingen äldre släkting bodde i hemmet. Modern skötte spädbarnen ensam. Barnen togs ut på promenad innan de kunde gå. Denna syssla sköttes av de äldre syskonen. Barnvagn fanns. Både modern och fadern hade hand om barnens uppfostran. Barnen fick sällan åga, om det häände utdelade fadern det. Barnen skrämdes aldrig med polisen utan med sotaren. Kvällarna tillbringade man i det stora rummet. Fadern läste tidningen, barnen gjorde sina läxor, modern brukade låga kläder eller annat. Inga gemensamma sysselsättningar förekom. Familjen pratade mycket med varandra, utom när fadern var trött och ville sova. Hela familjen var tillsammans på lördagar och söndagar. Man besökte bekanta och hela familjen var med. Alla gick och läde sig omkring klockan åtta. Familjen hade inga släktingar i staden. Farmodern och farfadern bodde Kastberga mormodern och morfadern bodde i Nöbbelöv. Man besökte varandra ofta och vid varje större helg. Besöken varade oftast sex - sju timmar. Det förekom mycket sällan att släktingar eller andra tillfälligt bodde hos dem. Någon ersättning begärdes aldrig.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

16627:6.

ACC. N:R M. 126 f

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Johan Perssons fader var inte ofta tillsammans med sina kamrater. Man träffades aldrig regelbundet. När de träffades brukade de besöka krogen eller vara i något hem. I hemmen fick alla familjemedlemmarna vara med. Mat och dryck fanns inte alltid. Johan Perssons moder umgicks med grannfruarna. De brukade träffas en gång i veckan. Föräldrarnas närmaste vänner var ett par i staden. De träffades vid alla helger samt ibland för att bara spela kort. Barnkalas förekom aldrig. Familjen deltog inte i större fester utanför hemmet. J. Persson deltog i utflykter till bl.a. Skäralid. Fortskaffningsmedlet var lastbil. Fackföreningen och ungdomsklubben ordnade det. J. Perssons systrar brukade gå på bio. Teater och konserter besökte man aldrig, däremot cirkus så fort tillfälle bjöds. Skytteskogen och Folkets park besökte man ofta. Ingen av familjemedlemmarna utövade någon idrott.

Bland leksakerna märktes en blå skottkärra en trähäst och dockor för systrarna. De var oftast hemmagjorda. Fadern brukade ge dem sakerna efterhand som de blev färdiga. Barnen fick leka inomhus i det stora rummet. Utomhus lekte man på en klövervall och på vägen. Pojkar och flickor hade ungefär samma lekar. De äldre pojkarna spelade boll. Vid julen klädde man ut sig och lekte julspöke. Man tiggde aldrig ihop pengar. Vid tolv års ålder fick man vara ute till klockan 19.00. Vid 16 års åldern ingen tid. Johan Persson fick roa sig var han ville. Föräldrarna hade inga särskilda önskemål. Gängbildning förekom aldrig. Det förekom slagsmål mellan köpingskolan och byskolan. Eleverna vid köpingskolan kallades för grisar. Dans förekom tre kvällar i veckan. Onsdag, lördag och söndag.

ACC. N:R M. 16627:2
.....126.....g.....

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

J.Persson döptes i kyrkan. Farfar och mormor var fader resp. gudmoder. De andra barnen döptes hemma. Konfirmation föräntades i Eslövs kyrka. Beträffande klädedräkten så fick pojkarna ha långbyxor efter konfirmationen. De hade konfirmationskostymen upp till 18-års ålder. Vid examen i folkskolan var alltid modern med. Barnen hade bästa kläderna på sig. Prosten var alltid närvarande vid avslutningarna. Examensförhöret varade i 2 tim. Vid förlovning användes 18 karats ringar. Ingen särskild fest förekom vid förlovning. Svensxa och möhippa förekom alldrig i släkten inte heller bland vänner. Då det var bröllop föräntades detta på rådhuset. Efteråt var det vanlig middag hemma. J.Perssons föräldrar firade silverbröllop. Släkten var närvarande och man åt en vanlig måltid hemma. Då J.Perssons farfar dog lades han i stallkammaren som kläddes med lakan. Släkt och vänner var närvarande och tog farväl av den döde, som begrovs i Eslövs kyrka. Man lade ut grane på gatan. Ljus, blommor och kransar förekom alltid på en begravning. Efter jordfästningen var det kaffe. Namnsdagar firades alldrig men födelsedagar firades alltid, spec. 50-årsdagar. Släkt och vänner kom med presenter. Vykort skickades alltid på födelsedagar.

ACC. N:R M. ^{16627:8.}126 h.....

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Nyår vakade man in hemma. Hela familjen var samlad. Man bjöd in en eller två grannfamiljer. Man fäste inte så stor vikt vid mat och dryck. Trettonhelgen firademan inte därför modern fyllde år en vecka efter helgen. Fastlag firades inte speciellt. Man hade samma mat som annars. Fastlagsris hade man inte. Modern gjorde själv fastlagsbullarna. De var mycket enkla. Vid påsken klädde man inte ut sig. Risning förekom inte. På långfredagen skulle man vara mörkt helst svartklädd. Efter kyrkobesöket skulle alla hålla sig hemma. Man åt lite mer ägg än vanligt. Äggen färgade man med hjälp av lökskal. Några ägglekar förekom ej. På valborgsmässoafton brukade man elda ur en tjärtunna som J.Perssons fader hade använt i sitt arbete (taktäckare). Tunnan hade man sedan till tvättbalja. Demonstrationståg hade man som vanligt. Pingsten firades ej med några särskilda arrangemang. ~~Eftersom majstången på gården hölls i Folkets park.~~ Utfärder förekom till Röstånga. Hemmet prydes ej. Vid midsommar hade man ej någon majstång på gården. Man samlades istället i Folkets park där det fanns majstång. Eldar hade man ej. Vid mårten som alltid firades åt man höna eller kyckling. Vid advent hade man ljus och adventsstjärna samt kyrkobesök första söndagen i advent. Lucia firades inte. Modern bakade lussekatter. Till julförberedelserna hörde slaktning och bakning. Julskyltning hade man inte så mycket. Skyttemusikkåren brukade blåsa in julen. Julklappar hade man men inte alltid jultomte. Julgran skaffades på julaftonen. Doppi gryta hade man ej. På julaftonen åt man skinka lutfisk och risgrynsgröt. Dessamma de andra juldagarna. Man pyntade rummen med bl.a. girlanger i taket.

ACC. N:R

M. 16627:9
.....126.i.....

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Läkare anlätades i familjen, men då skulle man vara mycket sjuk. Man anlätade alltid doktor N. Kölnef. Ingen i J.Perssons familj anlätade någon s.k. klok, men någon bekant till J. Perssons gjorde det en gång för engelska sjukan. Den kloke hette Ahlström och bodde vid Folkets Park. Resultatet brukade vara gott man blev för det mesta frisk. Man brukade använda kalkliniment vid brännskador. Den sjuke låg alltid ensam i kammarn. Han låg i en soffa, mor passade den sjuke. Någon febertermometer fanns inte i hemmet, doktorn tog temperaturen. J.Persson låg länge i hemmet sjukdomen var lungin - flamation. Sjukhus anlätades bara då det var något som doktorn inte kunde bota. Folk var rädda för att ligga på sjukhus, man skulle vara mycket sjuk för att åka till sjukhuset. Förlossning skedde alltid hemma. Barnmorska anlätades vid förlossning och grannfrun hjälpte till. Modern låg i allmänhet i ung. en vecka. Barnet ammade i ung. ett år. Badmöjligheterna var dåliga man fick värma vatten och bada i en balja. Det var sällan man besökte varmbadhus. Det fanns loppor i huset. Vid vissa tider på året fanns det råttor och mös i huset. För att få bort dessa lade man ut gift och satte ut råttfällor. Våningen städades minst en gång i veckan. Man använde kvast, skurborste och såpa. Man tvättade alltid i köket. Småtvätt förekom en gång i veckan. Stortvätt med ett par månaders mellanrum. Som tvättmedel använde man såpa och soda.

ACC. N:R **M.** 16627:10.
.....126.j.....

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Den enda socialhjälp som förekom var hjälpen från fattigvården. Man fick tigga pengar av fattigvårdsstyrelsens ordförande. Många trodde att ordföranden tog pengar från egen kassa. Hjälpen bestod av kontanta medel. Hjälpen var inte regelbunden utan erhöles bara vid mycket svåra tillfällen. Det var mycket svårt att få socialhjälp. Hjälpen var knappast tillräcklig. Frikyrkliga organisationer (Frälsningsarmén Evangeliska fosterlandsstiftelsen) delade ut matvaror och lite pengar vid julen. Endast om det behövdes tog man emot pengar. De ~~ganz~~ gamla fick klara såg själva bäst de kunde. Oftast genom något arbete såsom vävning eller hjälpa till med skörden på någon gård. Det ansågs att barnen skulle dra försorg om sina föräldrar. Det enda hem som fanns, kallades fattiggården och var inte särskilt omtyckt. De arbetsoförmögna hamnade på Fattiggården. Vid långvariga sjukdomar kunde man inte räkna med hjälp från arbetsgivare eller samhället. Grannarna brukade hjälpa ibland. Det fanns emellertid en grosshandlare i staden som brukade hjälpa sina anställda.

ACC. N:R M. 126 k 16627: //.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Det hände på landsbyggden att familjer slog sig ihop om inköp, man handlade då från Åhlen och Holm. Familjen J. Persson ägde inte något tillsammans med någon annan familj. Gemensam prenumeration på tidningen hade man tillsammans med en grannfamilj.

1907 bildades en kooperativ rörelse men den gick i konkurs efter 1 år. Familjen var med i denna. 1917 bildade järnvägsmännen en kooperativ inköpsrörelse. Inställningen till de kooperativa rörelserna var mycket god. Man tyckte inte så mycket om de privata affärerna. Något organiserat utbyte av arbetshjälp förekom inte. Det fanns en begravningskassa som kallades för 100 mannaföreningen, denna övergick senare till att bli sjukkassa. Familjen var med i denna, som då kallades för V. Sallerups sjuk och begravningskassa. Man ansåg att man måste vara med. Inställningen till fackföreningsrörelserna var den att alla borde vara med.

ACC. N:R M. 16627:12.
...126...1.....

Man läste Skåningen Eslövs tidning fram till 1914, därefter tidningen Arbetet. Socialdemokraterna ansågs bäst. Fadern och J.Persson brukade delta i förstamajdemonstrationen. Demonstrationen var något man såg fram emot. Den politiska innebörden fäste man sig inte så mycket vid. Några direkta motståndare till dem fanns inte. Några stora motsättningar mellan dem som röstade på olika partier, fanns inte. Alla var tämligen ense i politiska frågor som rörde samma parti. De politiska rörelsernas aktivitet var stor. Till propagandan hörde föredrag, tidningar, affischer och personliga övertyganden av personer, som var direkt anslutna till något parti. J. Persson var medlem i SSU Örnen. Inget obehag att tillhöra arbetarpartiet eller kommunisterna. Arbetsgivarna brukade inte fråga om politisk åsikt. Hjalmar Branting, Per-Albin Hanssön och Ernst Wigforss, räknades till de främsta. De två förstnämnda såg man upp till. Man menade att de hade gjort så mycket för folket, den sistnämnda gjorde det drägligare för de äldre. Kungadömet hade man inget emot. Familjen hade en tavla av kungafamiljen.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

16627:13.

ACC. N:R M. Luf, 126 m

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Johan Perssons familj tillhörde Svenska statskyrkan. Men man gick mycket sällan i kyrkan. Man gick endast vid jul och större högtider. Några motsätningar ifråga om religion förekom inte. Man tolererade alla frikyrkor utom Jehovas vittne. Husandakt förekom aldrig i Johan Persson familj. Det lästes aldrig högt ur bibeln eller några andra andaktsböcker. Uppfostran var aldrig religiöst färgad. Som barn lästes "Gud som haver barnen kär". Den lärde de av föräldrarna. Någon bordsbön läste man aldrig. Några lekar eller nöjen var inte förbjudna därför att de var syndåga.

Konfirmation lade man stor vikt vid. Man var negativt inställd mot borgerlig konfirmation och vigsel. Inställningen till statskyrkan och prästerna var positiv, det skulle vara så ansåg man. Inställningen till religiösa frågor var samma i Johan Perssons hem som i umgängeskretsen och i grannskapet.

16627:14.
ACC. N:R M. 126 n

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Man läste inte mycket i J. Perssons föräldrarhem. Man köpte regelbundet två veckotidningar. Allers familjejournal och Tidsfördriv. Johan Persson själv läste mycket. Han läste böcker från ABF:s bibliotek. Inställningen till läsning i familjen var positiv. Det hände aldrig att man tyckte att barnen läste för mycket. Man ansåg inte att barnen skulle studera efter folkskolans slut. Det hade man inte råd med. Arbetarnas barn skulle inte studera. Föräldrarna tvingade ut syskonen på landet. Johan Persson slapp därför han var för klen till hälsan. Fabriksarbete ansågs passa honom bäst. Det gav den bästa betalningen. Den ekonomiska faktorn var avgörande för det slutliga slutliga valet. J. Persson deltog i SSU:s studiecirkelar. Minns särskilt nationalekonomi och protokollföring.

ACC. N:R M. 16627:15.
126.0

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

I Johan Persson barndom urskiljde man mellan Köpingen och municipal-
samhället. Gräns gick vid Sjö holms Musikaffär. I köpingen var bebyg-
gelsen höghus för ö vrigt var det envåningshus. Någon spänning mellan
människorna i de olika stadsdelarna fanns inte. Sammanhålningen mel-
lan människorna i Johan Persson stadsdel var mycket utpräglad. Människor-
na där umgicks alltid.

Mot studenter hade man ingen avog inställning. Kontorsfolk tyckte man
inte om, de ansåg sig bättre än alla andra.

De olika parkområdena i staden var: Per Persskog, Skytteskogen, Ekenäs
och Folkets Park.

De yngre och ibland de äldre brukade sammalas på caffer för att prata.
Västerlånggatan kallades för "Trulsagatan".